

Меч і коваadlo (легенди про короля Артура та лицарів круглого столу)

Автор Невідомий

Уся Англія оплакувала свого мужнього та справедливого правителя. А далі потяглися тяжкі роки безвладдя. Честолюбні лорди сіяли розбрат усередині країни, а зовні на неї раз у раз нападали чужинці.

Аж коли стало зовсім нестерпно, Мерлін прийшов до архієпископа Кентерберійського і порадив: повеліти всім лордам, баронам і вельможним лицарям напередодні Різдва зібратися в Лондоні. Бо, як підказував йому дар передбачення, цієї святої ночі Господь подасть чудовий знак і вкаже, кому правити королівством.

Багато лордів прибули до столиці і на світанку зібралися в найбільшому храмі, щоб разом помолитися. А як закінчилася служба, вийшли вони з храму і зацікавилися. Перед храмом височіла гранітна брила, на якій стояло залізне коваadlo, а в тому коваadлі стримів сяючий меч. Нижче золотими літерами був вирізьблений напис: "Той, хто витягне цього меча з коваadла, стане законним володарем Англійської землі".

Кожен пробував витягти меч із коваadла, та тільки ні в кого нічого не вийшло.

Архієпископ затіяв великий лицарський турнір, щоб зібрати в Лондоні якомога більше найвідважніших воїнів.

Прибув на турнір і сер Ектор зі своїм юним сином Кеєм, якого лише недавно було посвячено в лицарі, а супроводжував обох Артур — він змалку виховувався в родині сера Ектора і доводився Кею молочним братом.

Усі троє підходили вже до ристалища, як раптом Кей згадав, що забув свого меча. Артур зголосився привезти його. Але коли юнак під'їхав до двору, виявилися, що ворота замкнені.

Тоді Артур згадав про меч, який стирчав з коваadла на церковному дворі, і вирішив привезти його названому братові.

Юнак поспіхом, не прочитавши напису, легко висмикнув меча з коваadла і незабаром вручив братові.

Кей аж пополотнів, пізнавши меча, і щодуху кинувся до батька:

— Дивіться, сер! Це той самий зачарований меч, що стримів у коваadлі. Тож тепер я буду королем Англії!

Задумався сер Ектор, а потім промовив:

— Виходить, Артуре, бути тобі королем над цією землею!

Вони попрямували на майдан перед собором, і Артур без зайвих слів ввігнав лезо назад. Сер Ектор спробував витягти меча, та не зміг. А от Артур простягнув руку і легко витяг меча. І тут сер Ектор та його син схилили перед ним коліна.

— Що таке? — вигукнув здивовано Артур.

— Куди це годиться, щоб мій батько і брати стояли переді мною навколішки!

— Мілорде! — промовив сер Ектор. — Настав час у всьому зізнатися. Річ у тім, що я не батько вам, і навіть не родич.

Зажурився Артур, довідавшись, що добрий сер Ектор не його рідний батько, а ще дужче його засмутили такі слова лорда:

— Чи будете ви мені милостивим паном, мілорде?

Хіба може бути інакше, — обурився Артур, — коли я всім зобов'язаний вам і вашій дружині, моїй добрій матері?

Відтак архієпископ посвятив Артура в лицарі. А той присягнувся, що буде добрим чесним і справедливим королем та служитиме батьківщині.

По тому до юного короля допустили всіх, хто зазнавав кривд у часи безвладдя. Багато гіркого почув того дня Артур: про відібрані силою замки та володіння, про вбивства і грабежі, насилля й ганьбу. І звелів усім повернути відібране й викрадене, щоб поновити справедливість.

Артур перетворився на досвідченого та могутнього правителя. Він здолав ворогів, владною рукою встановив у країні мир і порядок. Лише після цього перебрався зі своїми лицарями до Вельсу й оголосив про намір коронуватись у стародавньому місті Карліоні.

Прибули на свято і правителі підкорених Артуром країн та островів, кожен із чималим загоном добре озброєних лицарів. Артур, людина відверта і щира, радів, гадаючи що всі вони прийшли, щоб відсвяткувати разом з ним коронацію, і послав на знак своєї прихильності багаті дари. Та ба: ці королі й лицарі не прийняли дарів, а посланців Артурових, побивши, прогнали геть. При цьому веліли переказати, що не годиться їм приймати дари від задрипаного хлопчика.

Отримавши таку зухвалу відповідь, Артур зібрав своїх лицарів і почав радитися. Було вирішено, що до слушного часу він візьме із собою п'ять сотень лицарів і сховається в надійній укріпленій вежі.

А на другий день бунтівні королі й лорди взяли в облогу цю вежу. Так тривало два тижні, коли в Карліон приїхав чарівник Мерлін. Зраділи бунтівники, бо Мерлін славився як великий мудрець, і стали запитувати, чому вони змушені терпіти якогось хлопчиська королем усієї Англії.

Мерлін лише посміхнувся в бороду й відповів:

— Річ у тім, що цей хлопчисько — не хто інший, як єдиний син короля Утера Пендрагона та міледі Ігрейни. І запам'ятайте, шляхетні лорди: не варто вам виступати проти Артура, бо він знищить усіх ворогів і володітиме Англією, Ірландією, Шотландією і Вельсом та багатьма іншими землями.

Було вирішено піти до обложеної вежі і вислухати Артура.

Сам Мерлін увійшов до вежі і звернувся до короля:

— Сміливо виходьте до ваших ворогів, мілорде, і поведітьтеся з ними як повелитель.

Артур не вагаючись вийшов із вежі. Проте лорди не бажали слухати жодних аргументів і навіть не думали змиритися.

Мерлін же став умовляти лордів, але тільки розгнівив їх ще дужче. Тоді маг в одну

мить перенісся повітрям у вежу до Артура і дав йому пораду: поки бунтівники не прийшли до згоди, треба негайно на них напасти.

— Вирушайте на битву, мілорде, — вигукнув Мерлін, — але чудодійним мечем, який ви витягли з ковадла, користуйтеся лише в крайньому разі.

Із сильним загonom Артур виїхав із вежі і всією потугою вдарив на ворогів.

Як вихор, він увірвався в табір обложників. Побачивши це, зрадник Лот кинувся до Артура і збив його з ніг. І тоді Артур зрозумів, що час настав, і вихопив чарівного меча!

Цей меч виблискував яскравіше, ніж сонце, і засліплював ворогів, сіючи серед них паніку, і незабаром вони почали тікати. Тут і простий народ Карліона став на бік короля.

А коли святкування коронації закінчилося, повернувся до Лондона і скликав своїх прихильників на військову раду. Адже Мерлін напророкував, що бунтівні лорди не відмовляться від свої підступних планів. Артур покликав собі на допомогу двох могутніх і відважних воїнів — французьких королів Бана і Борса з чималим військом.

Але сили бунтівників були значно більші. Мерлін порадив загои Бена і Борса залишити в засідці в лісі, а самому Артуру виступити відкрито. І коли вороги побачать, що в нього лише двадцять тисяч лицарів проти їхніх п'ятдесяти, посмілішають. Ось тоді й можна буде заманити їх.

На світанку Артур з усіма своїми лицарями виїхав у відкрите поле, і вороги не приховували радощів, побачивши, яке нечисленне його військо. Аж тут Артурові соратники Ульфїус і Брастіас кинули в атаку три тисячі кіннотників і лави бунтівних баронів похитнулися. Артур бився, як лев, у самій гущі битви, а з ним і його вірні лицарі, і часом у нерівній сутичці йому доводилося протистояти доброму десятку ворогів.

Перемога не давалася жодній із сторін. А тим часом королі Бан і Борс на превелику силу стримували своїх воїнів, готових кинутися в бій. Коли ж частина ворожого війська під орудою короля Лота ненадовго відступила, аби перевести дух, дехто з цих лицарів наткнувся на французьких воїнів, що стояли в засідці. Король Лот відразу ж упізнав Борса й вигукнув:

— Хай береже нас Господь! Загрожує нам неминуча загибель, оскільки бачу я найсильнішого з лицарів на цьому світі Борса, короля Гальського! Як же так вийшло, що ми не знали про те, що він на боці самозванця Артура?!

А тут і король Бан виїхав зі своїми людьми із засідки, і обидва французькі королі налетіли зі своєю армією на північних бунтівників.

День, ніч і ще день тривала січа, і нарешті Артур подав знак припинити битву й одвів своїх змучених людей для відпочинку

І тут з'явився на чорному коні чарівник Мерлїй.

— Досить! — звернувся він до Артура. — Невже тобі мало того, що з шістдесяти тисяч твоїх ворогів живими залишилися лише чверть? Тому, мілорде, накажи сурмити відбій. Та не забудь нагородити кожного як слід. А в усьому іншому будь спокійний: у найближчі три роки бунтівні лорди не завдадуть тобі жодного клопоту. Відомо мені, що

над ними нависла смертельна небезпека — величезне військо сарацинів. Тепер цим лицарям і вдома вистачить турбот.

Дякую за мудру пораду, — мовив Артур.

А Мерлін попрощався з героями і поїхав у своїх справах — можете бути певні, у справжнього чарівника сила-силенна справ...

(Переклад В. Верховеня)